

Els conreus

Durant els segles X i XI hi hagué un augment de població. En conseqüència va caldre incrementar les terres de conreu.

Què es conreava?

De qui eren les terres?

Com eren els contractes per plantar vinya?

Durant els segles IX i X hi va haver, sobretot, una repoblació espontània.

Camperols pobres baixaven del Pirineu, **artigaven** i **aprisionaven** terres ermes, en terra de ningú, per convertir-les en terres conreades propietat dels propis conreadors, anomenades **alous**.

Això ho feien pel seu compte i risc.

Més endavant, a partir del segle XI, els pagesos van començar a perdre la plena propietat de la terra, molts alous es van convertir en **tinences**. Llavors els pagesos que les conreaven van haver de pagar uns drets per utilitzar-les.

Això va ser degut a diverses causes:

- La inestabilitat i la violència creades pel procés de **feudalització**.
- Les donacions fetes a l'Església.
- La pobresa dels petits propietaris que en anys de males collites empenyoraven o venien les terres a favor dels més poderosos per poder menjar.

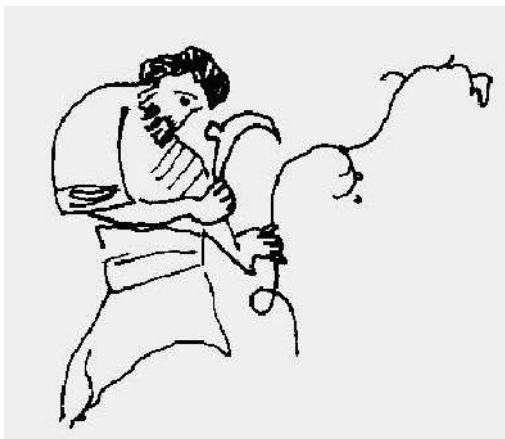
Finalment, vers l'any 1100, la majoria de pagesos de la Catalunya Vella ja no eren amos de res. Després perdran la llibertat i es convertiran en **homes i dones propis**, o sigui pagesos de remença.

Tanmateix quedaran alguns pagesos lliures en terres que implicaven un alt risc per a qualsevol que hi anés a viure. Eren zones que havien estat despoblades durant molt de temps, o que estaven en una zona perillosa a prop de la frontera amb els musulmans. La repoblació d'aquestes terres era dirigida per la noblesa o l'Església que es veien obligades a incentivar i estimular els pagesos amb franqueses, és a dir, amb les llibertats que els altres acabaven de perdre i amb exempcions de pagaments i serveis.

A la foto hi ha uns pagesos que estan batent el gra. S'hi poden veure les espigues lligades formant una garba i com els homes per mitjà d'una eina anomenada batolla, formada per dos bastons lligats amb una corda, baten les espigues per separar el gra de la palla. Els conreus principals eren els cereals, però no només el blat, sinó l'ordi, la civada, el mill, el sègol i el panís. De vegades es conreaven barrejats amb lleguminoses com ara les veces, o alternant el conreu del cereal amb faves.

També era molt important l'extensió dedicada a les vinyes, plantades sovint en feixes, que eren camps en forma de bancals als vessants de les muntanyes, limitats per marges de paret seca. Enmig dels ceps hi havia sovint alguna pomera o alguna figuera. Els cereals i la vinya es completaven amb algunes oliveres i un petit hort regat per un torrent, un pou o una font, on es plantaven verdures i llegums. També es conreaven plantes industrials: lli i cànem.

La vinya es donava sovint en règim de complantació, és a dir, les terres dels dominis senyorials o eclesiàstics eren donades a camperols per plantar-hi vinya.

Al cap d'uns vuit anys la vinya quedava la meitat per a l'amo i l'altra, per al pagès.

Vols conèixer el calendari agrícola?

El calendari agrícola.

A principi de la tardor es recollien les fulles per a ferratge i per a llit dels animals, es cavava o llaurava la terra i se sembrava.

Al novembre es portaven els porcs a pasturar pel bosc mentre el pagès feia llenya per a l'hivern.

A l'hivern es matava algun porc o algun xai, i la carn se salava per conservar-la per a tot l'any.

Al març es podaven els arbres i es cavava la vinya.

L'abril era l'època millor per a la caça i la pesca.

Al juny se segava l'ordi i la civada amb la falç. Aquest tipus de sega deixava rostolls alts que en passar l'arada quedaven enterrats i servien d'adob natural.

Al juliol se segava el blat.

A l'agost es batia el blat i s'adobaven les tines per posar-hi el vi.

El setembre era el temps de la verema.

Viure en un Castell de la Frontera

Material elaborat per Eloi Biosca, Marta Sancho i Teresa Vinyoles

• Glossari

- **Artigar:** Preparar la terra per conrear-la per primera vegada desbrossant el bosc.
- **Aprisió:** Ocupació d'una terra erma sense propietari directe amb el propòsit d'explotar-la. Sistema emprat pel poder públic per dur a terme les tasques de repoblació al nord de la península Ibèrica.
- **Alou:** Terra lliure de càrregues i serveis de la qual el propietari en té ple domini, per tant es pot transmetre en herència, vendre-la, donar-la, llogar-la, etc. En contraposició, la tinença és una forma de possessió de la terra que només permet la seva utilització, és a dir, el conreu, però no es pot comprar ni vendre.
- **Home seu:** Home propi. Pagès que s'encomana a un senyor per rebre protecció i seguretat a canvi del pagament d'un cens. Adscrit o lligat a la terra i al senyor del qual obté el mas.
- **Tinença:** és cadascuna de les parcel·les propietat d'un senyor o sobirà que se cedien a camperols per a la seua explotació directa a canvi d'una renda fixa o una proporció de les collites obtingudes i d'uns determinats serveis a la reserva del senyor.